

GERARDI I

CAMERACENSIS ECCLESIAE EPISCOPI

EPISTOLÆ

(Actes de la province ecclésiastique de Reims, tom. II, pag. 49).

EPISTOLA PRIMA.

AD ARCHIDIACONOS LEODIENSIS
(Anno 1030).*De uenuli ratione erga excommunicatos.*

GERARDUS, gratia Dei, licet immeritus, episcopus, sanctæ Leodiensis Ecclesiæ archidiaconis, illud supplere moribus inoffensis, quod exivit prærogativa nominis.

Quoniam quidem semper de charitatis vestris actibus fraterna affectione sollicitor, salvo charitatis proposito vos monere cupio, ne aliquam irrationabilem novitatem usurpare velitis, per quam ab ecclesiasticæ et apostolicæ institutionis consuetudine discrepare videamini, in eo specialiter quod prophetica et evangelica auctoritate, nec non apostolica et sanctorum patrum traditione firmiter et irrefragabiliter confirmatum est; videlicet ne eos qui, ab ipsis cunabulis totum vitæ suæ spatium in prævis actibus consummantes, et adversum sanctam Dei Ecclesiam vesano furore intumescens, nequaquam a suæ malitiæ proposito mansuescere potuerunt, sed nec ulla rerum conversione, etiam in ipso suæ vitæ exitu, ullam pœnitentiæ correctionem prætendentes, indurati et excommunicati, cum ipsa prævis voluntatis intentione finem vitæ acceperunt, et justo iudicio a sanctæ matris gremio, exclusi, et fidelibus debito privati sunt sepulcro, eos, inquam, absolutionis gratia donandos, et inter fideles indivisa communitate sepeliendos iudicetis. Quod quidem non temere a vobis fieri confido, si unde consecrationem honorem accipitis, inde legem totius vestræ observantiæ sumere velitis, et beati Petri apostoli sedes, quæ vobis sacerdotalis mater est dignitatis, ecclesiasticæ vobis sit magistra rationis. Ad quam vos promoverè pro exiguitatis meæ sollicitudine, præsentis occasione temporis, si quidem sustinetis, moneor, præmissis paucis quidem, sed non vitandis sententiis, ex prophetis evangelicis decretis. Nam quid apertius contra huiusmodi aut quid efficacius occurrere poterit, quam illud quod per Ezechielem prophetam Dominus increpando denuntiat: « Si avertit justus, inquit, se a justitia sua, et fecerit iniquitatem, secundum abominaciones quas operari solet impius, nunquid vivet? omnes justitiæ ejus quas fecerat non recordabuntur; in prævaricatione tua, quæ prævaricatus est, et in peccato quo pecca-

vit, in ipsis morietur: » Et paulo post: « In injustitia sua, inquit, quam operatus est, morietur (Ezech. xviii). » Unde vobis æstimandum propono, si illi præteritæ justitiæ, quæ fortasse aliqua fuerant, nihil proficiunt ad evacuandam sequentium malorum maculam, quanto minus, imo nihil, huic illæ, quæ nullæ quidem fuerant in omni vita, cui certe nullum tempus præterit a malitiæ studiis alienum! Sed ipse Dominus prophetarum, et Mediador Dei et hominum, a beato Petro interrogatus de peccante fratre, modum correctionis sub hoc fine conclusit ut, si per se solum moneri non posset, unum aut duos adhibendos putaret, quibus minime proficientibus, continuo Ecclesiæ commonendum deputaret; quam si minus audiret, fore sicut ethnicum et publicanum. Cui sententiæ continuo subjunxit: « Amen dico vobis, quæcunque alligaveritis super terram, erunt ligata et in celo; » Et iterum: « Dico vobis quia, si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quamcunque petierint, fiet illis a Patre meo (Matth. xviii). »

Quod igitur ex sententia Veritatis in celo ligatum est per eos qui, auctore Deo, principatum superni iudicii sortiuntur, ut vice Dei ligandi auctoritatem accipiant; quis tam præcipitiæ mentis atque exorbitatæ intelligentiæ est, ut ligationis hujus censuram irritam, non dicam facere, sed consistere præsumat. Verum, quia sæpe accidere solet ut erga quemlibet proximum odio aut gratia moveatur pastor, inde recte per prophetam dicitur: « Mortificabant animas quæ non moriuntur, et vivificabant animas quæ non vivunt (Ezech. xlii). » Unde beatus Gregorius in homilia suis (*hom. 26, in Evang.*): « Non morientem, inquit, mortificat, qui justum damnat, et non victurum vivificare nititur, qui reum supplicia absolvere conatur. » Causæ ergo pensandæ sunt, et tunc ligandi atque solvendi potestas exeroenda. Videndum itaque quæ culpa, aut quæ sit pœnitentiæ subsequuta post culpam, ut quos omnipotens Deus per compunctionis gratiam visitat, illos pastoris sententiæ absolvat. Tunc enim vera est absolutio presidentis, cum interni arbitrium sequitur iudicis. Quod bene quadruidani mortui resuscitatio illa significat, quæ videlicet monstrat quia prius mortuum Dominus vocavit et vivificavit, dicens: « Lazare, veni foras: » et postmodum qui vivens egressus fuerat, a disci-

pulis est solutus. Illum porro discipuli viventem solvunt, quem magister resuscitaverat mortuum. Si enim discipuli Lazarum mortuum solverent, Factorem magis ostenderent quam virtutem. Ex qua consideratione intuendum est quod illos nos debemus per pastorem auctoritatem solvere, quos Auctorem nostrum cognoscimus per resuscitantem gratiam vivificare. Quo contra considerandum est nostro non posse arbitrio solvi, quos interius arbiter nullo spiritu satisfactionis animavit. Quid autem ipse dilectus Domini Joannes de talibus dicat audiamus, ipse inquam, qui ait: « Omnis qui odit fratrem suum homicida est (I Joan. III). Hæc est, inquit, fiducia quam habemus ad Deum, quia, quodcumque petierimus secundum voluntatem ejus, audit nos. Scimus etiam quia petitiones habemus quas postulamus ab eo. Qui scit peccare fratrem suum peccatum non ad mortem, petit, et dabit ei vitam peccanti non ad mortem. » Et continuo subjungit: « Est peccatum ad mortem, non pro illo dico ut roget quis (I Joan. V). » Ac si aperte dicat: quia orare quidem pro peccato non ad mortem, voluntatis ejus est qui non vult mortem peccatoris. Et hoc consequenter approbat, cum dicit: « quia audit nos. » Quod autem contra intulit: « Est peccatum ad mortem, non pro illo dico ut roget quis, » profecto vult intelligi quia pro hujusmodi orare, divino est potius iudicio repugnare, sicut ait beatus Augustinus: « Pro aperte impiis orare, quid aliud est quam Deum ad iracundiam provocare? » Nam et ipse per prophetam Dominus dicit: « Unumquemque in viis suis iudicabo (Ezech. XXXIII). » Et alibi: « Qualem te invenero, talem te iudicabo. » Et beatus Gregorius in Dialogo suo dicit (lib. IV, c. 39) quia qualis hinc quisque egreditur, talis in iudicio præsentatur: licet, paulo post, quasdam leviores culpas, ut est otiosus sermo immoderatus risus, posse relaxari dicat. Et Scriptura dicit: « Lignum si ceciderit ad austrum, aut ad aquilonem, in quocumque loco ceciderit, ibi erit (Eccle. XI). » Quale igitur sit pro hujusmodi orare, Psalmista per spiritum terribiliter insonuit, dicens: « Oratio ejus fiat in peccatum (Psal. CVIII). » Et Dominus sub specie plebis Judaicæ, pro talibus prophetam ab oratione compescit, dicens: « Ne assumes laudem pro eis et orationem (Jer. VII). » Cæterum quid Apostolus in prima Epistola ad Corinthios scribat, sane notum vobis esse non dubium est: « Scripsi, inquit, vobis in Epistola, ne commisceamini fornicariis; non utique fornicariis hujus mundi, aut avaris, aut rapacibus; alioquin debueratis de hoc mundo exisse. » Deinde subinfert: « Si is qui frater nominatur, est fornicator aut rapax, cum hujusmodi nec cibum sumere (I Cor. V). » Quia in re pensandum est, si Apostolus tam districta animadversione horum consortia vitanda moneat, quam nostri arbitrii spe illum communioni fidelium restituendum æstimemus, qui, usque ad ipsum vitæ exitum, nullo unquam malitiæ genere caruit, qui nunquam a seditionibus, ab effusione sanguinis ab incendiis, nunquam a sacrilegiis,

nunquam etiam manus a rapinis continuit; quin potius in ipso vitæ extremo, pleno ventre rapinis, spiritum vacuum justitiæ alimentis emisit, qui manifesto Dei iudicio percussus, nec confessionis veniam gratiam meruit, nec viaticum salutis percepit; quem nos quidem, culpis exigentibus, frequenti monitione ad satisfactionem vocatum, sed obstinatius repugnantem, apostolicæ auctoritatis virga percuseramus; unde nec in extremo mortis positus, veniæ mentionem aut sinnum ostendit? Unde, ne diutius vos moremur, animadvertat charitas vestra quid de iisdem excommunicatis et ita defunctis Leo papa in decretalibus suis dicat (epist. 92, c. 6, ad Rustic.): « Horum, inquit, iudicio Dei causa reservanda est, in cujus manu fuit ut talium obitus usque ad communionis remedium differretur. Nos autem quibus viventibus non communicavimus, mortuis communicare non possumus. »

Sed fortasse cuilibet subripi potest ut absolutionis mercedem et sepulturæ aut pecunia aut prædiis in usibus ecclesiæ contraditis quærendam arbitretur, asserens ex hujusmodi rebus palatia stare, ecclesias instaurari. Sed hanc ejus sententiam qualiter Ambrosius Autbertus refellat, paucis audite. « His, inquit, qui talia dicunt nos veraciter respondemus quia inde magis palatia ruunt, ecclesiæ subvertuntur, unde secundum vestram sententiam stare videntur. Inde gens super gentem venit, inde regnum in regnum consurgit; inde clades, inde fames, inde excidia, inde oriuntur discrimina; et unde terrenus dominus placatur, inde Dominus cœlestis ad iracundiam provocatur. » Verum quoniam non latet notitiam vestram, quosdam sub obtentu æqui et recti, prætere tale aliquid factum a modernis senioribus; idcirco vos, fratres mei, et inter vos domnum Joannem charissimum nostrum singulariter convenio, ne hanc malæ consuetudinis normam tanquam ab auctoribus sibi servandam ascribat. Non enim auctores dicendi sunt qui non ea quæ a Domino et sanctis patribus tradita sancta Ecclesia retinet, sed, libitu suo, quæcumque voluntati occurrunt, servanda instituunt. Consideret potius quid Dominus Scribis et Pharisæis jurgantibus, quod discipuli ejus transgredierentur præcepta seniorum, responderit: « Quare, inquit, et vos transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram? » Et paulo post: « Sine causa, inquit, colunt me, docentes doctrinas et præcepta hominum (Matth. XV). » Sed si fortasse objicitis, vestrum parochianum fuisse, et ea gratis liberam absolvendi potestatem vobis vindicatis; de hoc in Meldensi concilio quid sancitum sit in medium proferatur, quod est hujusmodi. « De his qui infra parochiam beneficium aut hæreditatem habent, et alterius episcopi parochiani sunt, et dum de loco ad locum iter faciunt, rapinae et deprædationes peragunt, placuit nobis ut excommunicentur, nec ante ex parochia exeant, quam quæ perpetrarunt digne emendent; quorum excommunicatio seniori eorum, et proprio episcopo significanda est, ne eos recipiant

antequam illuc redeant ubi rapinam fecerunt, et omnia pleniter emendent (5). »

Verum de hoc satis ad præsens dictum. Jam vos fraternæ charitatis amore hortamur et petimus ut, quia huc usque a vobis et a loco isto bonus ususet cuncta quæ ad generalem ecclesiasticæ dignitatis observantiam pertinent, servata sunt, quod residuum temporis est, summa curetis vigilantia ne antiquæ religionis nobilitas aliqua ad inventionis novitate imposturetur (6); sed ne seniori vestro, fratri autem et gratia Dei coepiscopo nostro, aliquid præter æquum et bonum, quod fortasse ille adhuc minus providit, suaderi delectet, quod nos quidem jure incusamus vobis non adeo curatum, pro Erleboldo scilicet, quem, ut ipsi nostis, nos, a seniore vestro et fratre nostro commoniti, excommunicavimus, ob incestum quod cum sanctimoniale commiserat, atque pro aliis malis quæ in nostro episcopio multa perpetraverat, quem nunc frater noster absolutum ad communionem sine nostro consilio et monitu suscepit (7). Sed parochiani nostri, quos pro ecclesiis quas incenderant, et rapinis quas exercuerant, a communione sequestraveramus, de nostra parochia in vestram, id est in Niviellam, nobis reclamantibus, sublatis, ad sepulturam admissi sunt. Vestri etiam, de quibus apud vos planctum habuimus, pro incendiis quoque et aliis culpis similiter a nobis excommunicati, tamen, nec satisfactione purgati, nec absolute donati, in eodem loco adhuc jacent sepulti (8).

EPISTOLA II.

AD ADALBERONEM LAUDUNENSEM EPISCOPUM (9).

(Anno 1031.)

De Adalberonis in Laudunensem sedem successoris delectu.

Domino ADALBERONI, sanctæ Laudunensis Ecclesiæ episcopo, GERARDUS, gratia Dei coepiscopus.

Et si huc usque vario de vobis plebis rumore nihil movebamur, dum quidem et ecclesiasticæ disciplinæ cultibus, et publicæ administrationis actibus, haud mediocriter sapere videbamur; nunc tamen stupor quidam mentem nostram perturbat et, ut ita dicam, pene exanimat, cum a vobis tam mirandum atque inusitatum nefas in sancta Ecclesia esse audimus, ut videlicet unius regimen Ecclesiæ duobus cedat pastoribus, et vos eligendæ successionis vobis arbitrium ascribatis. Quod quidem nec in omni Veteris Testamenti canone, aut apostolica Ecclesia, ipsi bene scitis nulli donatum fuisse. Verum et si aliquem ex sanctis per spiritum de successore prænuntiasse audivimus, non nostrum est in exemplum trahere, quia, ut ait beatus Gregorius (*Moral.* lib. vi): « Miracula Dei non sunt in exemplum trahenda, sed

(5) Concile de Meaux, de l'an 845, can. 2.

(6) *Imposturetur*, pour *adulteretur*.

(7) Les canons défendent à un évêque d'absoudre une personne excommuniée par un autre évêque. Can. Apost. c. 33. Voyez le concile de Reims en l'an 1158, can. 1.

(8) Balderic, *Chronic. Camerac.*, lib. III, cap. 28.

admiranda. » Precamur igitur charitatem vestrum, ne tanto dispendium honoris, mutando propositum æstimetis, quanto divinæ ordinationi contraire formidetis; neve Scripturam vobis, sed vos Scripturæ submittatis: ne, nimis amando sententiam vestram, posteris relinquatis occasionem usurpandi sacerdotii, cui revera succedet materia seditionis. Nihil enim defuturum arbitramus, si hujusmodi usus increverit, ut sedes Ecclesiæ venales existant, et summa sacerdotii mercaturæ compendiis vemundetur, sicque pecuniosus quisque ad culmen pastoralis regiminis aspiret. Quod autem charitatis fraternæ affectu vobis dicimus, precamur ne indignari debeatis (10).

EPISTOLA III.

AD EBALUM REMENSEM ARCHIEPISCOPUM.

(Anno 1031.)

De eadem re.

EBALO archiepiscopo GERARDUS, nullius meriti coepiscopus.

Quoniam quamdam execrandæ usurpationis novitatem infra diocesim vestram coalescere audivimus, videlicet ut una Ecclesia duos habeat episcopos, et alter alterum ad instituendum sibi successorem liberum habeat arbitrium, quod sane nullius auctoritatis constat pondus habuisse, videmur jam intueri quoddam quasi barathrum patens, de quo fumus temerariæ usurpationis erumpens portendit quoddam schismatis incendium futurum, per quod, subeuntibus dissidiis, Ecclesia a suæ pacis unitate solvatur. Nos vero quoniam nullum vos huic sententiæ præbuisse assensum audivimus, gratias agimus Deo, de cujus hoc vobis munere venit ne vos in hoc hæresis præcipitium pertrahere quis potuerit. Quare paternitatem vestram præmonemus, obstantes per eum qui nos pastores in Ecclesia sua, licet indignos, esse voluit, ne unquam vos huic ad inventioni, quæ quidem contra Spiritus sancti ordinationem et totius est Ecclesiæ catholicæ institutionem, consensum præbeatis. Quod autem nuper nos convenire velle vos ad colloquendum mandastis, illud vestræ voluntati reservavimus, et maturius agendum censemus, quia inde tantæ sanctæ Dei Ecclesiæ discrimina oriuntur, unde negligentius ejus commodis in commune consulimus (10*).

EPISTOLA IV.

AD BEROLDUM SUESSIONENSEM EPISCOPUM.

(Anno 1031.)

De eadem re.

BEROLDO, nomine et merito episcopo, GERARDUS, nullius meriti coepiscopus, quidquid ab beate vivendum præstantius.

Quoniam quamdam execrandæ consuetudinis novitatem infra sanctam Ecclesiam coalescere audivi-

(9) Adalbéron avait fait une sorte de traité simonique avec Gui, neveu de l'évêque de Soissons, pour lui assurer sa succession à l'évêché de Laon. Gérard sut empêcher ce projet par les lettres qu'il écrivit à Adalbéron, à Ebale et à Bérold.

(10) Balderic, *Chronic. Camerac.* lib. III, cap. 29.(10*) Balderic, *Chronic. Camerac.* lib. III, cap. 30.

mus, videlicet ut una Ecclesia duos habeat episcopos, et unus alterum ad instituendum sibi successorem liberum habeat arbitrium, quod sane nullius auctoritatis constat pondus habuisse, videtur jam intueri quoddam barathrum patens, de quo fumus temerariæ usurpationis erumpens portendit quoddam schismatis incendium futurum, per quod, subeuntibus dissidiis, Ecclesia a suæ pacis unitate solvatur. Verum, quoniam, si hanc rem assensum adhuc præbueritis, nondum auditur a nobis, fraternitatem vestram præmonemus, obtestantes per eum quinos Ecclesiæ suæ ministros et pastores esse voluit, ut, si hoc vestro constat esse consilio, divinæ ordinationi cedendum potius æstimetis, quam proprio arbitrio impendatis; ne tam vos carnalis amor in sinistram rapiat, quam spiritualis favor in zelum rectitudinis accendat. Sin autem, nunquam vos in hoc hæresis præcipitium quis pertrahat, ut huic ad inventioni, quæ quidem contra Spiritus sancti ordinationem et totius est Ecclesiæ catholicæ institutionem, consensum præstetis (11).

EPISTOLA V.

AD LEDUINUM ABBATEM SANCTI VEDASTI.

(Anno 1031.)

De incendio ecclesiæ cathedralis Atrebatensis.

GERARDUS, nomine non merito episcopus, LEDUINO abbati et omni congregationi sancti Patris nostri Vedasti, sub eo degenti, et omnibus hanc paginam devote legentibus, et vita et pax a Deo multiplicetur, qui est vita et gloria cunctis in se credentibus.

Quoniam sanctæ matris Ecclesiæ cognovimus vos esse filium, imitando patrem vestrum, misericordem Deum, qui ad suæ bonitatis similitudinem vos sibi in adoptionem procreavit filium, Deo et charitati vestræ gratulamur multum. Præ cæteris enim filiis eidem Ecclesiæ matri ad præsens, Dei judicio, afflictæ, per compassionem animi honorem exhibuistis debitum. Legimus enim, in libris Regum, David regem et prophetam benedixisse viros Jabes Galaad, qui Saul regem sepelierunt, quamvis dejectum et a Deo reprobatum, dicente ei: « Benedicti vos a Domino, quia fecistis misericordiam cum domino vestro Saul et sepelistis eum (II Reg. 11). » Si enim illi benedictionem a rege et propheta David promeruerunt, qui quamvis dejecto et a Deo reprobato Sauli misericordiam fecerunt, multo magis vos qui fecistis misericordiam cum domina vestra omnium matre, sancta videlicet Ecclesia. Si enim Dei Patris charitas ostenditur in Filio, qui per mortem carnis animam suam posuit pro genere humano, ejusdem Filii imago monstratur et in illo qui necessitatem patienti suo miseretur proximo. Si vero hoc charitatis commercium ei conceditur qui consolatur proximum, quanto magis illi qui honoravit misericorditer Ecclesiam, generalem matrem fidelium, et insuper Mariam genitricem Dei Redemptoris omnium? Sed, ne diu meæ mentis vobis caletur affectus, non longis vobis patefaciam sermonibus. Subrepsit

(11) Balderic, *Chronica: Camerac.*, lib. III, cap. 31.

que mihi plus solito timor et dolor, qui, licet sit mihi per usum vetus, sit tamen semper per augmentum novus. Nam si aliquando me ipsum secundum qualitatem vitæ aspicio, in amaritudine versor, quia in bonis deficio, in malis perduro. Si quando vero ad ea quæ in mundosunt perspicienda mentis oculum attollo, cuncta quia in maligno sunt posita video. Quanto mundus feriat gladio, quibus populus intereat percussionebus manifesto considero, ac per hoc adhuc majora venire timeo, quia nostro sacerdotali peccato fieri confiteor, sicut scriptum est, testante beato Petro apostolo: « Quoniam tempus est ut incipiat judicium de domo Dei (I Petr. IV). » Et in Ezechiele: « A sanctuario meo incipite (Ezech. IX). » Verbi gratia, velut in præsentis Sanctæ Mariæ Atrebatensium manifestum est ecclesiæ, quam, III Kal. Augusti, ignis adveniens de cælo totam combussit, videntibus cunctis. Unde timeo nimium divinæ animadversionis hoc fuisse: judicium venientis super filios hominum, ut, sicut olim ante adventum Domini, ob signum misericordiæ, eo in loco alba vellera duo leguntur cecidisse: ob significationem ultionis divinæ, quæ ventura est super diffidentis filios, ignis veniret cum sulphure; qui terrendo moneret electos, ut possent a facie arcus fugere, et exureret impios et peccatores, qui Christo semper detrahunt filiis Ecclesiæ. Solent enim de nobis dicere, ministris Ecclesiæ: Hi sunt pastores populi, qui non vere pastores sunt, sed lupi, comedunt enim peccata populi, quia fructus ecclesiæ in stipendio quotidiano percipiunt; sed nec orationis studio, nec prædicationis verbo, nihil penitus insudant, ac per hoc, quidquid adversitatis sit in sæculo, videlicet mortalitatis, pestilentiæ, famis, dicunt promereri, et incipere a sanctuario. Et vere a sanctuario, quia, secundum illud vaticinium Jeremiæ: « Dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum (I Thren. IV). » Sed sive sit hæreticus sive falsus Christianus qui hæc opponit fidelibus, ei respondeatur quod ait in Epistola sua beatus Petrus: « Si hæc primum a nobis, quis eorum finis qui non credunt Evangelio Dei? Et si justus vix salvabitur, impius et peccator ubi peribunt? (I Petr. IV). » Et iterum, quod ait Dominus Galilæis in Evangelio, qui ei nuntiaverant quia sanguinem suorum miscuerat Pilatus cum sacrificiis idolorum Quibus respondens dixit: « Putatis quod hi Galilæi præ omnibus Galilæis peccatores fuerunt, qui talia passi sunt? Non, dico vobis; sed, nisi penitentiam habueritis, omnes similiter peribitis. » Et iterum, quod ait de decem et octo supra quos turris in Siloa cecidit, et eos occidit: « Putatis quod ipsi debitores fuerunt præter omnes habitantes in Hierusalem? Non dico vobis; sed, si penitentiam non egeritis, omnes similiter peribitis (Luc. XIII). » Quid plura? Hæc namque, fratres charissimi, secundum Evangelium Dei, et apostolum Petrum eorum respondenda sunt stultitiæ, propter fidelita-

tem et honorem Ecclesiæ, et tamen non possumus negare quia vera sunt multa quæ de nobis quotidie insultando student diffamare. Sicut enim ait beatus Gregorius (*Homil. 17 in Evang.*): « Mundus est plenus sacerdotibus, sed tamen in messe Dei rarus invenitur. » Et iterum: « Qualis populus, talis sacerdos. » Unde necessarium duximus ut, quia per vitæ nostræ exemplum grex Christi proruit ad interitum, per vitæ nostræ meritum revocetur ad Christum, prædicando illud evangelicum, ut faciant omnes pœnitentiam qui ceciderunt per culpam. Vos ergo, fratres charissimi, qui jam sæculo renuntiastis, stantes in portu Domini, subvenite nobis laborantibus in mari, orantes Deum orationibus et jejuniis ne veniat super nos iudicium iræ Dei (12).

EPISTOLA VI.

AD FULCONEM AMBIANENSEM EPISCOPUM.

(Anno 1031.)

De episcopo Tarvanensi inique expulso.

Domino Ambianensium episcopo FULCONI, GERARDUS, gratia Dei Cameracensium episcopus, et hujus vitæ innocentiam et cœlestis cum angelis gloriam.

(12) Balderic. *Chronic. Camerac.*, lib. III, c. 32.

Quod confrater noster Tarvanensium episcopus Drogo a comite Balduino tantis injuriis impulsatur, plorandum est non solum nobis confratribus suis, verum etiam cunctis fidelibus Christianis. Quod certe, ut audivimus, non aliter quam ille qui patitur, fraternæ intuitu charitatis ægre portamus. Quis enim tam sævus aut duricors, qui sedem ecclesiasticam vivo pastore non defleat viduatam? Ergo monemus vos, in Dei nomine, atque præcamur, ut fratri dejecto, quocumque modo petestis, succurrere satagatis. Nullus enim, Deo gratias, melius potest, et certe debetis, quia olim vester fuit clericus, ac vestro suffragio ad tantæ dignitatis gratiam sublimatus: decet enim vos meminisse, quam obnoxius sit et canonicis et apostolicis sanctionibus quicunque episcopum quemlibet naufragantem distulerit adjuvare, si possit. Vestram itaque charitatem humiliter imploramus ut, domno archiepiscopo, una cum fratribus cæteris coepiscopis convocatis, ad suffragium fratris regem fortiter excitetis; quippe hoc ei intimantes quia, si sanctam Ecclesiam mutilari permittet, cœlestis ira regnum suum discindet (13).

(13) Balderic. *Chronic. Camerac.*, lib. III, c. 34.

ANNO DOMINI MLI

HUGO

LINGONENSIS ECCLESIAE EPISCOPUS

NOTITIA HISTORICA.

(Ex *Gallia Christiana*, tom. IV, 554.)

Hugo de Breteuil, Gilduini Britoglii, seu Britolii in finibus Bellocorum comitis filius, frater Valeriani, qui in prælio apud Barrum commisso vulneratus in geniculo postea monasticam vitam professus est in cœnobio S. Vitoni, et ibidem post Richardum constitutus abbas, ut refert Hugo Flaviniacensis in Chronico Viridunensi, fuit canonicus Carnotensis, deinde Lingonensis antistes. Ejus ad hoc munus ejectionem sic refert Chronicon S. Benigni: « Morte Richardi rex, consiliis reginæ ad iram animatus, iterum dedit episcopatum cuidam clerico Carnotensis Ecclesiæ. Hugo hic erat dictus, fuissetque utile vas in domo Domini, si juvenilia desideria evitare et superbiam calcare curasset. Sed is, adjecta crudelitate, evado per fas et nefas ad ultimum, postquam octodecim per annos Lingonicum tribulavit clerum et populum, pulsus fuit a sede. » Consonat Besuensis chronographus: « Cum cepisset episcopatum, non

fuit ut decnisset, circa Dei ecclesias sollicitus augmentator, sed e contrario negligens et distractor. » Et suum cœnobium specialim queritur multis vexationibus attritum fuisse, repugnantem Ulgerium abbatem, male nabitum, depositum, et cum pluribus e suis monachis captivum ductum Divionem, apud Sanctum Benignum. Ei, sedem Lingonensem petenti, ne qua vis, ut decessori, inferretur, Henrico principi cœtaneo placuit adesse præsentia, et Richardi sortem reformidantem in cathedra collocare, inquit Lingonense Chronicon post Besuense. Interim efflavim animam Robertus rex, unde præcipiti cursu rediit Henricus; nihil tamen huic Hugoni derogatum, qui, et defuncti et novi regis patrocinio fultus pacifice rexit.

De illo quid sentiendum sit difficile est definire. Non ita malum initium fuisse, vel ipsi chronographi, jam relati, innuunt. Multa multis religiosis be-